

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דיאלוג והכרה בסכסוכים אתנו-לאומיים מתחמשים: המקרה
הפלסטיני-ישראלי - 54741

תאריך עדכון אחרון 26-10-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

廟א: מוסמן

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חקר סכסוכים, ניהול וישובם

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללימוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפט ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר מיה כהנוב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Maya.Kahanoff@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יומם ב' בהתאם מרأس

תאור כללי של הקורס:

על מרכזיותם של היבטים פסיכולוגיים ורגשיים בסכוסוכים חברותיים אטנו-לאומיים מתחשכים נכתב רבota. אנו יודעים כי מעבר לעמדות הכלויות של צדים בסכוס נמצאים, בין היתר, גם תהליכי רגשיים לא מודעים המחריפים את הקונפליקט החברתי-אידיאולוגי-פוליטי. הקורס המשלב סדנה התנסותית יחקור היבטים אלה, תוך התמקדות בנושא הזיכרונות הקולקטיביים הטרואומטיים של הקבוצות המעורבות בקונפליקט ובוצרך בהכרה בהם כגרם העשי לקדם טרנספורמציה של קונפליקט ופיסוס. באמצעות הסדנה נחקור את האפשרות לנחל דיאלוג במצב של קונפליקט קיומי ולהתמודד עם החסמים הפסיכולוגיים המקבילים אותו ומונעים פתרונו; ההתנסות הקבוצתית תלואה בחקירה ונתחום תיאורתי-אנליטי בעזרת מושגים מתחום הפסיכולוגיה החברתית והפסיכו-динמית. כמו כן נתוויד לגישות של טרנספורמציה של קונפליקט ותהליכי פיסוס שהתרחשו בנסיבות שונות בעולם וכן בלבנטיות לקונפליקט שלנו. בקורס ישולבו מרצים אורחים וצפיה בסרטים.

מטרות הקורס:

לאפשר לסטודנטים לחוות וללמוד על תהליכי רגשיים המתרחשים במצב סכוס מתחשך ומורכב – הן ברמה הקבוצתית והן באופן אישי; להעמק את החקירה וההבנה של השפעתם העמוקה על אפשרות פתרון סכוסים ולפתח יכולות דיאלוגיות במצבים של קונפליקט בין-קבוצתי.

תצריך למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- * לאפשר לסטודנטים לחוות וללמוד על תהליכי רגשיים המתרחשים במצב סכוס מתחשך ומורכב – הן ברמה הקבוצתית והן באופן אישי;
- * להעמק החקירה והבנה של השפעתם העמוקה על אפשרות פתרון סכוסים
- * לפתח יכולות דיאלוגיות במצבים של קונפליקט בין-קבוצתי.

דרישות נוכחות (%):

100%

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס:

שיעור ראשון (19.10)
היכרות וכינסה לנושא

שיעור שני (26.10)
אחריות, זהות, דיאלוג

קוריאה:
ארליך, ש (2001) "אחרות, גבולות ודיalog – הרהורים", בთוך: ח. דויטש ום. בן-שושן (עורכים) האחר – בין אדם לעצמו ולóżלתו, ידיעות אחורונות, סידרת יהדות כאן ועכשיו, עמ' 19-36
הארдинג, מ.א. (1999) "השלכות על אנשים: הצל", בთוך: אני ולא אני, הוצאת מודן, עמ' 75-104

שיעור שלישי ורביעי (9.11 ו 2.11)
היבטים פסיכולוגיים ורגשיים של סכסוכים אתנו-לאומיים מתמשכים

קוריאה:
I.
בר-טל, ד (2007) לחיות עם הסכסוך: ניתוח פסיכולוגי-חברתי של החברה היהודית בישראל, ירושלים: כרמל. מתכו: התשתית הפסיכולוגית של סכסוכים בלתי-נשלטים: המשגה (עמ 24-52); מנטאליות של מצור (עמ 111-179)

II.
Kelman, H. (1999) "The interdependence of Israeli and Palestinian national identities: the role of the other in existential conflicts", Journal of Social Issues, 55, (3): 581-600

Caplan, N. (1999) "Victimhood and identity: psychological obstacles to Israeli reconciliation with the Palestinians", in: K. Abdel-Malek & D.Jacobson (eds.) Israeli and Palestinian Identities in History and Literature (pp. 63-86), New York: St. Martin's Press

שיעור חמישי ושישי (16.11 ו 23.11)
נרטיבים והתמודדות עם העבר

I.
שינגרג-טז ובר-און דן (2010) "חשיבות נרטיבית", בთוך: ר. טובל-משיח, וג. ספקטור-מרחל (עורכות) (2010). מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה ופרשנות. ירושלים: מאגנס, עמ' 81-105
אורבן, י (2010) "נרטיבים לאומיים ביישוב סכסוך בעל אופי זהותי", בთוך: י. בר-סימן טוב, חסמים לשalom בסכסוך הישראלי-פלסטיני, מכון ירושלים למחקר ישראל, עמ' 158-187

*Rotberg, R. I. (2006) "Building legitimacy through narrative", in: Robert, I. Rotberg (ed.) Israeli and Palestinian Narratives of Conflict, Indiana University Press, pp 1-18 or:
Bar-Tal, D. & Salomon, G. (2006) "Israeli-Jewish narratives of the Israeli-Palestinian conflict..", in: R. I. Rotberg (ed.) Israeli and Palestinian Narratives of Conflict, Indiana University Press, pp. 19-46*

יוגב, א. ונוה א. (2000) "למידה דיאלוגית במציאות של זהות לאומיות מתחווה: הפלמוס סביב ספרי הלימוד בהיסטוריה", זמנים, 4-19: 4-71

Montville, J.V. (1993) *Justice and the burdens of history*", in: M. Abu-Nimmer (ed.) *Reconciliation, Justice and coexistence- Theory and Practice*, Lexington Books, New York, pp 129-143

Or:

Volkan , V. D. (2001) "Transgenerational transmissions and chosen traumas: an aspect of large-group identity", *Group Analysis*, 34 (1), 79-97

לה-קפраה, ד . (20006) לכתוב היסטוריה, לכתוב טראומה, הוצאת רסלינג/יד ושם.

צוקרמן, מ (1993) " עבר שאינו עבר ", זמנים, 45:86-94

הרמן, ג' (2005) טראומה והחלמה, עם עובד/ספרית אופקים

רשות

קינן, ע. (2012) Caino היה פצע נסתר טראומת מלחמה בחברה הישראלית. ת"א: עם עובד

אורון, י. (2013) השואה, התקומה והנכבה, הוצאת רסלינג

בשיר, ב. וגולדברג, ע (עורכים) (2015) השואה והנכבה: זיכרון, זהות לאומיות ושותפות יהודית-ערבית. מכון ען ליר והוצאה הקיבוץ המאוחד

שיעור שבעי ושמיני (7.12 / 30.11)
פרספקטיביות של דיאלוג

מנדס-פלור, פ (2010) "חברות וחידושים: דו-שיח כעיקרון מטא-סוציאלגי", בთוך: קידמה ונפתחות; מאבקם של אינטלקטואלים יהודים עם המודרנה, הוצאה עם עובד/ארון ספרים היהודי, עם' 336-34327-36

-בובר, מ. (1973) בסוד שיח, מוסד ביאליק, ירושלים ("דו-שיח", עם' 107-152; "סודותיו של הבין-אנושי", עם' 123-135)

אבנון, ד. (2012) מרטין בובר: הדיאלוג הנסתור, הוצאה עם עובד, בתוכו: "פילוסופיה דיאלוגית (187-214) כביקורת על "אני חושב ובכן אני קיימ" (עמ' 168-186) ; "קיהילה דיאלוגית" (עמ' 147-187)

רוטנברג, מ. (תשנ"ד) שבעים פנים לחים, מוסד ביאליק, עם' 41-70

Gurevitch, Z (1989) "The power of not understanding: The meeting of conflicting identities", *The Journal of Applied behavioral science*, 25 (2), 161-173

Saunders, H.H. (2011) Sustained Dialogue in Conflicts. Transformation and Change, NY: Palgrave Macmillan

Maddison Sara (2014) "Relational transformation and agonistic dialogue in divided societies", Political Studies, pp. 1-17

הישראלית בחברה דיאלוגיות התערבותית .II

שפירא, מ (2000) "מהלך של קבוצות דיאלוג: תיאוריה ומעשה", בთור: ש. אוסטרוף (עורכת) דיאלוג ומנהיגות על קווי השבר של החברה הישראלית, ג'ינט- מכון ברוקדייל, ירושלים, עמ' 41-62

כהנא, ב. וכהנוב, מ (2000) "יחסים בין דתים לבין חילוניים בישראל - משבר והשלכותיו", בთור: ש. אוסטרוף (עורכת) דיאלוג ומנהיגות על קווי השבר של החברה הישראלית, ג'ינט- מכון ברוקדייל, ירושלים, עמ' 201-222

כץ, י. וכהנוב, מ. (1990) "סקירת דילמות בהנחה של קבוצות מפגש בין יהודים לערבים בישראל" מגמות, ל"ג, (1) עמ' 29-47

פרידברג, ד (2009) "בין האישי לפוליטי: התובנות בדינמיות הקבוצתיות במפגשי דיאלוג של יהודים ופלסטינים בישראל", אונליה ארגונית, ירושלים: צפנת, מכון מחקר פיתוח וייעוץ ארגוני, עמ' 61-85

יעקב, ל (2009) "בין קונפליקט לדיאלוג: דינמיות פנים-ארגוניות בשדה המפגש היהודי-פלסטיני", אונליה ארגונית, ירושלים: צפנת, מכון מחקר פיתוח וייעוץ ארגוני, עמ' 101-86

חלבי, ר (עורך) (2000) דיאלוג בין זהויות. מפגשי ערבים ויהודים בנוה שלום. אדום, הקיבוץ המאוחד,

כהנוב, מ (2010) דיאלוג חשוב: מפגש בין יהודים לערבים בישראל, מוסד ביאליק ואוניברסיטת בן גוריון

שיעור תשע"י - עשרי (21.12 / 14.12)
פרקטיות של עדות

פלמן, ש ולLOB, ד. (2008) עדות; משבר העדים בספרות, בפסיכואנליה ובהיסטוריה, רסלינג, במיוחד

לאוב, ד. "ניסיות עדות, או תהפוכות ההאזנה", עמ' 67-81; ו "AIROU-BLAUD: אמת, עדות והישרדות", עמ' 83-96

Helman, S. (2015). "From the protest to testimony and confession: The changing politics of peace organizations in Israel", in: F. Markowitz, S. Sharot & M. Shoked (Eds.) Toward an Anthropology of Nation Building and Unbuilding in Israel, Lincoln and London: University of Nebraska Press, pp. 73-90.

אולמן, ח. (2012) "לראות את המחסומים: על תהליכי העדות בחברה ובטיפול", בთור: י. אליצור (עורך) כתמ של עננה קללה. חיילים, צבא וחברה באנטיפאדה, אדום, הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 140-155

שיעור אחד-עשר (28.12)
הכרה וטרנספורמציה של קונפליקט

הונת אקסל (2008), זלחול ומתן הכרה, אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד (במיוחד ההקדמה של ז'זה ברונר: אתיקה של תביעה ונתינה עמ' 34-7)

או: ג'מאל, א. (2001) הכרה הדדי, פיוס וטרנספורמציה של סכסוכים, סוציאולוגיה ישראלית ג', (2):313-328

בר, או., ד. (תשס"ה) "צדק פורמלי וצדק בין איש: בוחינה חדש של מושג הפוייס", משפט וממשל, ח': 623-642

שיעור שניים-עشر - שלושה-עشر (11.1.16 ו 4.1.16)
פיוס

Kelman, H.C (2010) "Conflict Resolution and Reconciliation: A Social-Psychological Perspective on Ending Violent Conflict Between Identity Groups", 10/2010. *Landscapes of Violence: An Interdisciplinary Journal Devoted to the Study of Violence, Conflict, and Trauma*. 1(1):Article 5

Minow, M. (1998) *Between Vengeance and Forgiveness; Facing History after Genocide and Mass Violence*, Boston: Beacon Press, especially: "Truth Commission" pp. 52-90; and "Facing History", pp. 118-147

Villa -Vicencio, C. (2006) "The politics of reconciliation", in: T. A. Borer (ed.) *Telling the Truths. Truth Telling and Peace building in Post-Conflict Societies*, University of Notre Dame press, pp. 59-82

Avruch, K. (2010) "Truth and Reconciliation Commissions: problems in Transitional Justice and the reconstruction of identity", *Transcultural Psychiatry*, Vol 47 (1): 33-49

Borer, T.A. (2006) "Truth telling as a peace-building activity: a theoretical overview", in: "Telling the Truth; Truth telling and Peace building in Post-conflict Societies, Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, pp. 1-58;

Rey, C. & Owens, I. (1998) "Perceptions of psychosocial healing and the Truth and Reconciliation Commission in South Africa", *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 4 (3)' 257-270

Philpott, D. (2012) *Just and Unjust Peace*, Oxford University Press, especially:
- "The wounds of political injustice", in: *Just and Unjust Peace*, pp. 30-47
- "Four practices: building socially just institutions, acknowledgment, reparation,

and
apologies", in:, pp. 171-206

שיעור ארבעה-עשר (26.1)
סיכום - תובנות ושאלות שנתרנו פתוחות....

חומר חובה לקריאה:

ארליך, ש (2001) "אחרות, גבולות ודיאלוג – הרהורים", בთוך: ח. דיטש ומ. בן-שושן (עורכים) האחר
- בין אדם לעצמו ולóżלתו, ידיעות אחרות, סידרת יהדות כאן ועכשיו, עמ' 36-19

הארдинג, מ.א. (1999) "השלכות על אנשים: הצל", בთוך: אני ולא אני, הוצאת מודן, עמ' 104-75

בר-טל, ד (2007) לחיות עם הסכסוך: ניתוח פסיכולוגי-חברתי של החברה היהודית בישראל, ירושלים:
כרמל. מתכו: התשתית הפסיכולוגית של סכסוכים בלתי-נשלטים: המשגה (עמ' 24-52); מנטליות של
מצור (עמ' 111-79)

Kelman, H. (1999) "The interdependence of Israeli and Palestinian national identities: the role of the other in existential conflicts", *Journal of Social Issues*, 55, (3): 581-600

Caplan, N. (1999) "Victimhood and identity: psychological obstacles to Israeli reconciliation with the Palestinians", in: K. Abdel-Malek & D. Jacobson (eds.) *Israeli and Palestinian Identities in History and Literature* (pp. 63-86), New York: St. Martin's Press

שיינברג-טז ובר-און דן (2010) "חשיבות נרטיבית", בთוך: ר. טובל-משיח, ו. ספקטור-מרזל (עורכות)
(2010). מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה ופרשנות. ירושלים: מאגנס, עמ' 81-105

אורבן, י (2010) "נרטיבים לאומיים ביישוב סכסוך בעל אופי זהותי", בთוך: י. בר-סימן טוב, חסמים
לשalom בסכסוך הישראלי-פלסטיני, מכון ירושלים לחקר ישראל, עמ' 187-158

Rotberg, R. I. (2006) "Building legitimacy through narrative", in: Robert, I. Rotberg (ed.) *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict*, Indiana University Press, pp 1-18
or:

Bar-Tal, D. & Salomon, G. (2006) "Israeli-Jewish narratives of the Israeli-Palestinian conflict..", in: R. I. Rotberg (ed.) *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict*, Indiana University Press, pp. 19-46

יוגב, א. ונינה א. (2000) "למידה דיאלוגית במציאות של זהות לאומית מתחווה: הפלמוס סביב ספרי
הלימוד בהיסטוריה", *זמןנים*, 71: 4-19

Montville, J.V. (1993) *Justice and the burdens of history*", in: M. Abu-Nimmer (ed.) *Reconciliation, Justice and coexistence- Theory and Practice*, Lexington Books, New

York, pp 129-143

Or:

Volkan , V. D. (2001) "Transgenerational transmissions and chosen traumas: an aspect of large-group identity", *Group Analysis*, 34 (1), 79-97

לה-קפרה, ד . (20006) לכתוב היסטוריה, לכתוב טראומה, הוצאה רסלינג/יד ושם.

צוקרמן, מ (1993) " עבר שאינו עבר ", *זמןם*, 45:86-94

הרמן, ג' (2005) טראומה והחלמה, עם עובד/ספרית אופקים

מנדס-פלור, פ (2010) "חברותא וחידושה: דו-שיח כעיקרונו מטא-סוציאלומי", בתוך: קידמה ונפתחותיה; מאבקם של אינטלקטואלים יהודים עם המודרנה, הוצאה עם עובד/ארון ספרים היהודי, עם' 336-34327-36

ביבר, מ. מ. (1973) בסוד שיח, מוסד ביאליק, ירושלים ("דו-שיח", עם' 107-152; "יסודותיו של הבין-אנושי", עם' 135-123)

אבנון, ד . (2012) מרטין בובר: הדיאלוג הנוצר, הוצאה עם עובד, בתוכו: "פילוסופיה דיאלוגית כביקורת על "אני חושב ובכן אני קיים" (עמ' 168-186) ; "קהילה דיאלוגית" (עמ' 187-214)

רוטנברג, מ. (תשנ"ד) שבעים פנים לחים, מוסד ביאליק, עם' 41-70

Gurevitch, Z (1989) "The power of not understanding: The meeting of conflicting identities", *The Journal of Applied behavioral science*, 25 (2), 161-173

Saunders, H.H. (2011) *Sustained Dialogue in Conflicts. Transformation and Change*, NY: Palgrave Macmillan

Maddison Sara (2014) "Relational transformation and agonistic dialogue in divided societies", *Political Studies*, pp. 1-17

שפירא, מ (2000) "מהלך של קבוצות דיאלוג: תיאוריה ומעשה", בתוך: ש. אוסטרוף (עורכת) דיאלוג ומנהיגות על קווי השבר של החברה הישראלית, ג'ינט- מכון ברוקדייל, ירושלים, עם' 41-62-41

כהנא, ב. וכחנוב, מ (2000) "יחסים בין דתים לבין חילוניים בישראל – משבר והשלכותיו", בתוך: ש. אוסטרוף (עורכת) דיאלוג ומנהיגות על קווי השבר של החברה הישראלית, ג'ינט- מכון ברוקדייל, ירושלים, עם' 201-222

כץ, י. וכחנוב, מ.(1990) "סקירת דילמות בהנחה של קבוצות מפגש בין יהודים לעربים בישראל" מוגמות, ל"ג, (1) עם' 29-47

פרידברג, ד (2009) "בין האישי לפוליטי: התובנות בדינאמיקה הקבוצתית במפגשי דיאלוג של יהודים ופלסטינים בישראל", אונליה ארגונית, ירושלים: צפנת, מכון למחקר פיתוח ויעוץ ארגוני, עם' 61-85

יעקב, ל (2009) "בין קונפליקט לדיאלוג: דינמיות פנים-ארגוניות בשדה המפגש היהודי-פלסטיני", אנליזה ארגונית, ירושלים: צפנת, מכון למחקר פיתוח וייעוץ ארגוני, עמ' 101-86

חלבי, ר (עורך) (2000) דיאלוג בין זהויות. מפגשי ערבים ויהודים בונה שלום. אדום, הקיבוץ המאוחד,

כהנוב, מ (2010) דיאלוג חשוב: מפגש בין יהודים לעربים בישראל, מוסד ביאליק ואוניברסיטת בן גוריון

פלמן, ש ולاءב, ד. (2008) עדות; משבר העדים בספרות, בפסיכואנליה ובהיסטוריה, רסלינג, במיוחד:

לאוב, ד. "ניסיות עדות, או תהפוכות ההאזנה", עמ' 81-67; ו, "AIROU-BLAUD: אמת, עדות והישרות", עמ' 96-83

Helman, S. (2015). "From the protest to testimony and confession: The changing politics of peace organizations in Israel", in: F. Markowitz, S. Sharot & M. Shoked (Eds.) Toward an Anthropology of Nation Building and Unbuilding in Israel, Lincoln and London: University of Nebraska Press, pp. 73-90.

אולמן, ח. (2012) "לראות את המחסומים: על תהליכי העדות בחברה ובטיפול", בთוך: אלייצון (עורך) כתמ של עננה קללה. חיילים, צבא וחברה באנטיפאדה, אדום, הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 140-155

הונת אקסל (2008), זלזול ומתן הכרה, אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד (במיוחד הקדמה של ז'זה ברונר: אתיקה של תביעה וنتינה עמ' 34-7)

או: גימאל, א. הכרה הדדיות, פיוס וטרנספורמציה של סכסוכים, סוציאולוגיה ישראלית ג' (2):313-328

בר, און, ד. (תשס"ה) "צדוק פורמלי וצדוק בין איש: בוחינה חדש של מושג הפויים", משפט וממשל, ח': 623-642

Kelman, H.C (2010) "Conflict Resolution and Reconciliation: A Social-Psychological Perspective on Ending Violent Conflict Between Identity Groups", 10/2010. Landscapes of Violence: An Interdisciplinary Journal Devoted to the Study of Violence, Conflict, and Trauma. 1(1):Article 5

Minow, M. (1998) Between Vengeance and Forgiveness; Facing History after Genocide and Mass Violence, Boston: Beacon Press, especially: "Truth Commission" pp. 52-90; and "Facing History", pp. 118-147

Villa -Vicencio, C. (2006) "The politics of reconciliation", in: T. A. Borer (ed.) Telling the Truths. Truth Telling and Peace building in Post-Conflict Societies , University of Notre Dame press, pp. 59-82

Avruch, K. (2010) "Truth and Reconciliation Commissions: problems in Transitional

Justice and the reconstruction of identity", Transcultural Psychiatry, Vol 47 (1): 33-49

Borer, T.A. (2006) "Truth telling as a peace-building activity: a theoretical overview", in: "Telling the Truth; Truth telling and Peace building in Post-conflict Societies, Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, pp. 1-58;

Rey, C. & Owens, I. (1998) "Perceptions of psychosocial healing and the Truth and Reconciliation Commission in South Africa", Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology, 4 (3)' 257-270

*Philpott, D. (2012) Just and Unjust Peace, Oxford University Press, especially:
- "The wounds of political injustice", in: Just and Unjust Peace, pp. 30-47
- "Four practices: building socially just institutions, acknowledgment, reparation,
and
apologies", in:, pp. 171-206*

חומר לקריאה נוספת:
קינן, ע. (2012) *כailo* היא פצע נסתר טראומת מלחמה בחברה הישראלית. ת"א: עם עובד

אורון, י. (2013) השואה, התקומה והנכבה, הוצאת רסלינג
בשיר, ב. וגולדברג, ע (עורכים) (2015) השואה והנכבה: זיכרון, זהות לאומיות ושותפות יהודית-ערבית.
מכון זעירים והוצאה הקיבוץ המאוחד

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 30 %
 השתתפות 10 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דוחות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
דרישות הקורס:
נכחות בכל הפגישות חובה; השתתפות פעילה וכתיות יומן (10%)
הציג נושא בכיתה (30%)
הגשת עבודה גמורה בסיום הקורס (60%)

